Нэгдсэн сэргээгдэх эрчим хүчний төслийн Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн олон улсын үнэлгээ (ESIA)

180 МВт-ын салхин цахилгаан станц ба батарей хуримтлуурын систем, Цогтцэций сум, Монгол Улс

Бүлэг 4. Нөлөөллийн үнэлгээний арга зүй

Захиалагч	Огноо	Лавлах дугаар
Net Zero Energy LLC (MCS ба URECA)	2026 оны 11 сарын 2	0747189

БАРИМТ БИЧГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Доорх мэдээлэл нь нүүр хуудас болон үндсэн хуудасны хөл хэсэгт автоматаар харагдана. АНХААРУУЛГА: Энэ хүснэгтийг баримт бичгээс хасаж БОЛОХГҮЙ.

Үзүүлэлт	Мэдээлэл
БАРИМТ БИЧГИЙН ГАРЧИГ	Нэгдсэн сэргээгдэх эрчим хүчний төслийн Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн олон улсын үнэлгээ (ESIA)
БАРИМТ БИЧГИЙН ДЭД ГАРЧИГ	180 МВт-ын салхин цахилгаан станц ба батарей хуримтлуурын систем, Цогтцэций сум, Монгол Улс
ТӨСЛИЙН ДУГААР	0747189
ОГНОО	2026 оны 11 сарын 2
ХУВИЛБАР	05
ЗОХИОГЧ	ERM-Hong Kong, Limited
ЗАХИАЛАГЧИЙН НЭР	Net Zero Energy LLC (MCS ба URECA)

БАРИМТ БИЧГИЙН ТҮҮХ

Хувилбар	Засвар	Зохиогч	Хянасан	ERM-ийн баталсан (нэр)	Огноо	Тайлбар
Хувилбар	00	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2025 оны 11 сарын 28	Төсөл
Хувилбар	01	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2025 оны 12 сарын 19	NZE-ийн саналыг тусгасан
Хувилбар	02	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 05 сарын 08	IFC-ийн саналыг тусгасан
Хувилбар	03	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 05 сарын 15	Эцсийн. NZE-ийн саналыг тусгасан
Хувилбар	04	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 10 сарын 16	Эцсийн. Олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын (IFI) саналыг тусгасан
Хувилбар	05	Олон зохиогч	Tom Glenwright	Craig Reid	2026 оны 11 сарын 2	Эцсийн. Олон улсын санхүүгийн байгууллагуудын (IFI) саналыг тусгасан

ГАРЫН ҮСГИЙН ХУУДАС

Нэгдсэн сэргээгдэх эрчим хүчний төслийн Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн олон улсын үнэлгээ (ESIA)

180 МВт-ын салхин цахилгаан станц ба батарей хуримтлуурын систем, Цогтцэций сум, Монгол Улс

Бүлэг 4. Нөлөөллийн үнэлгээний арга зүй

0747189

[гарын үсэг]

Craig A. Reid Түнш

ERM-Hong Kong, Limited 2507 One Harbourfront, 18 Tak Fung Street, Хонконг Утас: +852 2271 3000 Факс: +852 3015 8052

© Зохиогчийн эрх 2026, The ERM International Group Limited болон/эсвэл түүний охин компаниуд (“ERM”). Бүх эрх хуулиар хамгаалагдсан. ERM-ийн урьдчилсан бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр энэхүү бүтээлийн аль ч хэсгийг ямар нэг хэлбэр, аргаар хуулбарлах, дамжуулахыг хориглоно.

АГУУЛГА

Дугаар	Гарчиг
4.	НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ АРГА ЗҮЙ
4.1	ТАНИЛЦУУЛГА
4.2	ЕРӨНХИЙ ҮНЭЛГЭЭ
4.3	ХАМРАХ ХҮРЭЭ ТОГТООХ
4.4	ТӨСЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ
4.5	СУУРЬ НӨХЦӨЛ
4.6	ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН ОРОЛЦОО БА НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТ
4.7	НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ (IA)
4.7.1	Нөлөөллийг урьдчилан таамаглах
4.7.2	Нөлөөллийг үнэлэх
4.7.3	Бууруулах болон сайжруулах арга хэмжээг тодорхойлох
4.7.4	Үлдэгдэл нөлөөллийн үнэлгээ
4.7.5	Менежмент, хяналт шинжилгээ ба аудит
4.8	ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛӨЛ

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Дугаар	Гарчиг
Хүснэгт 4-1	Нөлөөллийн шинж чанарын нэр томьёо
Хүснэгт 4-2	Нөлөөллийн шинж чанарын нэр томьёо
Хүснэгт 4-3	Магадлалын зэрэглэлийн тодорхойлолт
Хүснэгт 4-4	Нөлөөллийн ач холбогдол
Хүснэгт 4-5	Нөлөөллийн шинж чанарын нэр томьёо
Хүснэгт 4-6	Бууруулах ба менежментийн хувилбаруудын шатлал

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Дугаар	Гарчиг
Зураг 4-1	ESIA боловсруулах үйл явц
Зураг 4-2	Нөлөөллийн үнэлгээний үйл явц
Зураг 4-3	Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээний зургаан алхамт хандлага (IFC, 2013)

ТОВЧИЛСОН ҮГ, ТОВЧЛОЛ

Товчлол	Тайлбар
AADT	Жилийн дундаж хоногийн хөдөлгөөн (Annual Average Daily Traffic)

Товчлол	Тайлбар
[redacted]	[redacted]
AIS	Агаарын тусгаарлагчтай хуваарилах байгууламж (Air Insulated Switchgear)
ALARP	Боломжийн хэрээр хамгийн бага түвшинд (As Low As Reasonably Practicable)
AoI	Нөлөөллийн бүс (Area of Influence)
APLIC	Шувуу ба цахилгаан шугамын харилцан нөлөөллийн хороо (Avian Powerline Interaction Committee)
БХС (BESS)	Батарей хуримтлуурын систем (Battery Energy Storage System)
BMP	Биологийн олон янз байдлын менежментийн төлөвлөгөө (Biodiversity Management Plan)
BOD	Хүчилтөрөгчийн биохимийн хэрэгцээ (biochemical oxygen demand)
CAF	Төв Азийн нүүдлийн зам (Central Asian Flyway)
CAQMP	Барилгын үеийн агаарын чанарын менежментийн төлөвлөгөө (Construction Air Quality Management Plan)
CCRA	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн эрсдэлийн үнэлгээ (Climate Change Risk Assessment)
CD	Олон нийтийн хөгжил (Community Development)
CH	Эгзэгтэй амьдрах орчин (Critical Habitat)
CHA	Эгзэгтэй амьдрах орчны үнэлгээ (Critical Habitat Assessment)
CIA	Хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээ (Cumulative Impact Assessment)
CIP	Уур амьсгалын нөлөөллийн платформ (Climate Impact Platform)
CITES	Устах аюулд орсон зэрлэг амьтан, ургамлын олон улсын худалдааны тухай конвенц
CLO	Олон нийттэй харилцах ажилтан (Community Liaison Officer)
CMIP6	Загваруудын харьцуулалтын хамтарсан төсөл, 6-р үе шат (Coupled Model Intercomparison Project Phase 6)
CMS	Нүүдлийн зэрлэг амьтдыг хамгаалах тухай конвенц (Conservation of Migratory Species of Wild Animals)
CO	Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл (Carbon monoxide)
COD	Хүчилтөрөгчийн химийн хэрэгцээ (chemical oxygen demand)
CR	Устаж байгаа (critically endangered)
CRM	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал (Citizen’s Representative Meeting)
CRM	Мөргөлдөх эрсдэлийн загвар (Collision Risk Model)
CSMP	Хүйтний стрессийн менежментийн төлөвлөгөө (Cold Stress Management Plan)
DEIA	Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ (БОННҮ) (Detailed Environmental Impact Assessment)
DFID	Олон улсын хөгжлийн газар (International Development)
DSF	Хөгжлийг дэмжих сан (Development Support Fund)
E&S	Байгаль орчин ба нийгэм (Environmental and Social)

Товчлол	Тайлбар
EAAA	Экологийн хувьд тохиромжтой шинжилгээний талбай (Ecologically Appropriate Area of Analysis)
EAAF	Зүүн Ази–Австралийн нүүдлийн зам (East Asian-Australasian Flyway)
EBRD	Европын Сэргээн босголт, хөгжлийн банк (European Bank for Reconstruction and Development)
EC	Цахилгаан дамжуулах чанар (Electrical Conductivity)
EEO	Тархалтын хүрээ (Extent of Occurrence)
EHS	Байгаль орчин, эрүүл мэнд, аюулгүй байдал (Environment, Health and Safety)
EIA	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ (Environmental Impact Assessment)
EN	Устаж болзошгүй (Endangered)
EPC	Зураг төсөл, ханган нийлүүлэлт, барилга угсралт (Engineering Procurement and Construction)
EPRP	Онцгой байдлын бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө (Emergency Preparedness and Response Plan)
ERM	ERM-Hong Kong, Limited
ESA	Европын сансрын агентлаг (European Space Agency)
ESIA	Байгаль орчин, нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ (Environmental and Social Impact Assessment)
ESMP	Байгаль орчин, нийгмийн менежментийн төлөвлөгөө (Environmental and Social Management Plan)
ESMS	Байгаль орчин, нийгмийн менежментийн тогтолцоо (Environment and Social Management System)
ETI	Ёс зүйтэй худалдааны санаачилга (Ethical Trading Initiative)
FERP	Үерийн онцгой байдлын хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө (Flood Emergency Response Plan)
FFDI	Артурын ойн түймрийн аюулын индекс (Arthur Forest Fire Danger Index)
FGD	Фокус бүлгийн ярилцлага (focus group discussion)
FPIC	Чөлөөт, урьдчилсан, мэдээлэлд суурилсан зөвшөөрөл (Free, Prior and Informed Consent)
GBV	Жендэрт суурилсан хүчирхийлэл (Gender-based violence)
GCD	Дэлхийн уур амьсгалын мэдээллийн сан (Global Climate Database)
GHG	Хүлэмжийн хий (Green House Gas)
GIIP	Олон улсын салбарын сайн туршлага (good international industry practice)
GIS	Газарзүйн мэдээллийн систем (Geographic Information System)
GM	Гомдол барагдуулах механизм (grievance mechanism)
GPN	Энэхүү Сайн туршлагын зөвлөмж (This Good Practice Note)
GRM	Гомдол барагдуулах механизм (Grievance Redress Mechanism)
HCO	Бикарбонат (Bicarbonate)
HSEQ	Эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, байгаль орчин, чанар (Health, Safety,

Товчлол	Тайлбар
	Environment, and Quality)
HSMP	Халууны стрессийн менежментийн төлөвлөгөө (Heat Stress Management Plan)
HSS	Эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хамгаалалт (Health, Safety and Security)
HSSE	Эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хамгаалалт, байгаль орчин (Health, Safety, Security and Environment)
HVAC	Халаалт, агаар сэлгэлт, агааржуулалт (Heating, Ventilation, and Air Conditioning)
IA	Нөлөөллийн үнэлгээ (Impact Assessment)
IAQM	Агаарын чанарын менежментийн хүрээлэн (Institute of Air Quality Management)
IBA	Шувуу ба биологийн олон янз байдлын чухал газар нутаг (Important Bird and Biodiversity Areas)
IBAT	Биологийн олон янз байдлын нэгдсэн үнэлгээний хэрэгсэл (Integrated Biodiversity Assessment Tool)
IFC	Олон улсын санхүүгийн корпораци (International Finance Corporation)
ILO	Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага (International Labour Organisation)
IMAR	Өвөр Монголын өөртөө засах орон (Inner Mongolia Autonomous Region)
IPA	Ургамлын чухал газар нутаг (Important Plant Areas)
ISMP	Түрэмгий зүйлийн менежментийн төлөвлөгөө (Invasive Species Management Plan)
IUCN	Байгаль хамгаалах олон улсын холбоо (International Union for Conservation of Nature)
KBA	Биологийн олон янз байдлын түлхүүр газар нутаг (Key Biodiversity Areas)
KII	Гол мэдээлэгчтэй хийсэн ярилцлага (Key Informant Interview)
LC	Анхааралд өртөхөөргүй (Least Concern)
LiDAR	Лазерын тусламжтай зай хэмжих, илрүүлэх технологи (Light Detection and Ranging)
LLC	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани (ХХК) (Limited Liability Company)
LO	Газрын даамал (Land Officer)
LRP	Амьжиргааг сэргээх төлөвлөгөө (Livelihood Restoration Plan)
LRP	Амьжиргааг сэргээх төлөвлөгөө (Livelihood Restoration Plan)
LVIA	Ландшафт ба харагдах байдлын нөлөөллийн үнэлгээ (Landscape & Visual Impact Assessment)
MCS	Mongolian Consulting Service
MECC	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам (Ministry of Environment and Climate Change)
MNS	Монгол Улсын үндэсний стандарт (Mongolian National Standard)
MRIA	Монголын сэргээгдэх эрчим хүчний үйлдвэрлэгчдийн холбоо (Mongolian Renewables Industries Association)
MRL	Монгол орны Улаан данс (Mongolian Red List)
MSDS	Материалын аюулгүй байдлын мэдээллийн хуудас (Material Safety Data Sheet)

Товчлол	Тайлбар
MW	Мегаватт (Mega Watt)
MWEA	Монголын салхины эрчим хүчний холбоо (Mongolian Wind Energy Association)
NASA	АНУ-ын Үндэсний агаар, сансрын судалгааны газар (National Aeronautic Space Administration)
NDC	Үндэсний тодорхойлсон хувь нэмэр (Nationally Determined Contributions)
NDC	Үндэсний диспетчерийн төв (National Dispatching Centre)
NE	Үнэлэгдээгүй (not evaluated)
NGO	Төрийн бус байгууллага (Non-governmental Organization)
NH4+	Аммони (Ammonium)
NO2	Азотын давхар исэл (Nitrogen dioxide)
NO2-	Нитрит (Nitrite)
NO3-	Нитрат (Nitrate)
NOAA	Агаар мандлын холбоо (Atmospheric Association)
NPTG	Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК (National Power Transmission Grid Company)
NPTG	Цахилгаан дамжуулах үндэсний сүлжээ ТӨХК (National Power Transmission Grid Company)
NREC	Сэргээгдэх эрчим хүчний үндэсний төв (The National Renewable Energy Centre)
NSR	Дуу чимээнд мэдрэг хүлээн авагч (Noise sensitive receiver)
NT	Ховордож болзошгүй (Near threatened)
NZE	Net Zero Energy LLC
O&M	Ашиглалт ба засвар үйлчилгээ (Operation and Maintenance)
ЦДАШ (OHL)	Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам (Overhead Transmission Line)
OHS	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй (Occupational Health and Safety)
OT	Оюу толгой (Oyu Tolgoi)
PA	Тусгай хамгаалалттай газар нутаг (protected area)
PAD	Төслийн нөлөөлөлд өртсөн засаг захиргааны нэгжүүд (project affected districts)
PAPs	Төслийн нөлөөлөлд өртсөн иргэд (Project Affected Persons)
PI, mg/L	Фосфат (Phosphate)
PM	Тоосонцор (Particulate matter)
POP	Удаан задардаг органик бохирдуулагч (persistent organic pollutants)
PPA	Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах гэрээ (Power Purchase Agreement)
PPE	Хувийн хамгаалах хэрэгсэл (Personal protective equipment)
PS	Гүйцэтгэлийн стандартууд (Performance Standards)
RAP	Нүүлгэн шилжүүлэлтийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө (Resettlement Action Plan)

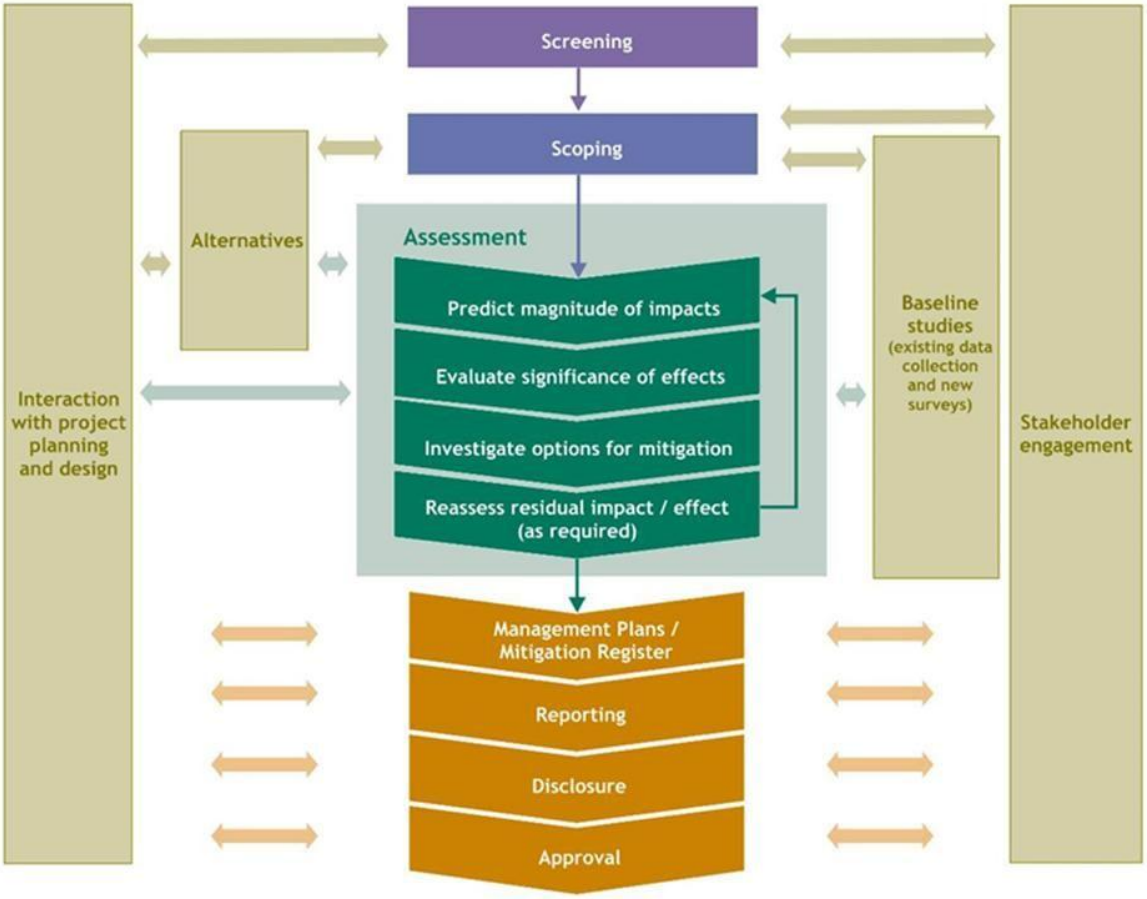
Товчлол	Тайлбар
RCIA	Хуримтлагдсан нөлөөллийн шуурхай үнэлгээ (Rapid Cumulative Impact Assessment)
RCS	Бодит тохиолдлын хувилбар (Real Case Scenario)
RILI	Хур тунадаснаас үүдэх хөрсний гулсалтын индекс (rainfall-induced landslide index)
RoW	Шугамын зурвас газар (Right of Way)
SCADA	Хянах удирдах, өгөгдөл цуглуулах систем (Supervisory Control and Data Acquisition)
SNH	Шотландын байгалийн өв (Scottish Natural Heritage)
SO	Нийгмийн асуудал хариуцсан ажилтан (Social Officer)
SO2	Хүхрийн давхар исэл (Sulphur dioxide)
SO4	Сульфат (Sulphate)
SPA	Дархан цаазат газар (Strictly Protected Area)
SRTM	Шаттл радарын байр зүйн зураглалын төсөл (Shuttle Radar Topography Mission)
STE	Шүдлэг арын ирмэг (Serrated Trailed Edge)
TDS	Нийт ууссан бодис (Total Dissolved Solids)
TIP	Хүн худалдаалах гэмт хэрэг (Trafficking in Persons)
TL	Цахилгаан дамжуулах шугам (Transmission Line)
TNC	Байгаль хамгаалах нийгэмлэг (The Nature Conservancy)
TOR	Ажлын даалгавар (Terms of Reference)
UNEP	НҮБ-ын Байгаль орчны хөтөлбөр (United Nations Environmental Programme)
UNFCCC	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай НҮБ-ын суурь конвенц (United Nations Framework Convention on Climate Change)
USD	Америк доллар (United States dollars)
UV	Хэт ягаан туяа (Ultra-violet)
VEC	Үнэ цэнэтэй байгаль орчин, нийгмийн бүрэлдэхүүн хэсэг (Valued Environmental and Social Components)
VP	Ажиглалтын цэг (Vantage Point)
VU	Эмзэг (Vulnerable)
WBG	Дэлхийн банкны групп (World Bank Group)
WBGT	Нойтон бөмбөлөг ба бөмбөрцөг термометрийн температур (Wet Bulb Globe Temperature)
WCS	Хамгийн муу тохиолдлын хувилбар (Worst Case Scenario)
WCS	Зэрлэг амьтан хамгаалах нийгэмлэг (Wildlife Conservation Society)
WHO	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (World Health Organisation)
WPF	Салхин цахилгаан станц (Wind Power Farm)
WPFW	Номхон далайн баруун хэсгийн нүүдлийн зам (West Pacific Flyway)
WRI	Дэлхийн нөөцийн хүрээлэн (World Resource Institute)

Товчлол	Тайлбар
WSDI	Дулаан үеийн үргэлжлэх хугацааны индекс (Warm spell duration index)
СЦҮ (WTG)	Салхин цахилгаан үүсгүүр (Wind Turbine Generator)
WWF	Дэлхийн байгаль хамгаалах сан (World Wide Fund for Nature)

4. НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ АРГА ЗҮЙ

4.1 ТАНИЛЦУУЛГА

Энэ бүлэгт ESIA боловсруулахад ашигласан арга зүйг танилцуулав. Арга зүй нь Зураг 4-1-д үзүүлсэн хандлагыг баримтална. Энэхүү ESIA-г дараах системтэй үйл явцын дагуу хийсэн: Төслөөс физик, биологи, нийгэм/нийгэм-эдийн засаг, соёлын орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг үнэлэх; болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, багасгах/бууруулах, сааруулах, дүйцүүлэн хамгаалах эсвэл нөхөн олговор олгох зорилгоор Төслийн авах урьдчилсан арга хэмжээг тодорхойлох; боломжтой тохиолдолд болзошгүй эерэг нөлөөг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг тодорхойлох.

ЗУРАГ 4-1: ESIA БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛ ЯВЦ

Мөн энэ бүлэгт энэхүү тайланд ашигласан анхдагч болон хоёрдогч мэдээллийг цуглуулах, шинжлэх арга зүйг дэлгэрэнгүй тайлбарласан. Энэхүү тайланг бэлтгэхийн тулд Төсөл хэрэгжүүлэгч, төрийн эх сурвалж болон Төсөлтэй холбоотой бусад оролцогч талуудаас анхдагч болон хоёрдогч мэдээлэл цуглуулсан.

Энэхүү ESIA-ийн тайлан болон холбогдох ESMP-үүд нь Төслийн ESMS-ийн нэг хэсэг болно. ESMP-үүдийг хэрэгжүүлж, бууруулах арга хэмжээний үр нөлөөг хянана. Хяналт шинжилгээ, хянан үзэлтийн үр дүнг холбогдох талуудад тайлагнана. Зураг 4-1-ийн тайлагналтын үе шатад хяналт шинжилгээ, хянан үзэлт болон тогтмол тайлагнал багтана.

4.2 ЕРӨНХИЙ ҮНЭЛГЭЭ

ESIA-ийн эхний шатанд Төсөлд ямар эрх зүйн болон бусад шаардлага хамаарахыг тодорхойлоход шаардлагатай урьдчилсан мэдээллийг гаргасан. Энэ алхмыг Төсөл болон түүнтэй холбоотой байгууламжуудын ерөнхий тодорхойлолтыг ашиглан гүйцэтгэсэн.

4.3 ХАМРАХ ХҮРЭЭ ТОГТООХ

Төслийн болзошгүй нөлөөллийн бүсийг (AoI) (улмаар Төслийн судалгааны тохирох талбайг) тогтоох, мөн Төсөл болон нөлөөллийн бүс дэх нөөц/хүлээн авагчдын хоорондын болзошгүй харилцан нөлөөллийг тодорхойлох зорилгоор хамрах хүрээг тогтоосон (5.3.1-р хэсэг). Хамрах хүрээ тогтоох үйл явц нь санал болгож буй үйл ажиллагааны өөр хувилбаруудыг боловсруулж, сонгох, мөн энэхүү ESIA-д авч үзэх асуудлуудыг тодорхойлоход шаардлагатай.

Энэхүү ESIA-ийн тайлангийн агуулгыг хамрах хүрээ тогтоох үйл явцын үр дүнгийн дагуу боловсруулсан бөгөөд үүнийг 5-р бүлэгт дэлгэрэнгүй тайлбарласан.

4.4 ТӨСЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

Төслийн онцлог шинж чанар, үйл ажиллагааны хамрах хүрээг тодорхойлох зорилгоор Төслийн тодорхойлолтыг боловсруулсан бөгөөд байгаль орчин, нийгмийн нөхцөлд нөлөөлж болзошгүй асуудлуудад илүү анхаарсан. Төслийн байгууламжуудын зураг төслийн шинж чанар, мөн төлөвлөсөн болон гарч болзошгүй төлөвлөгдөөгүй Төслийн үйл ажиллагааны дэлгэрэнгүйг энэхүү ESIA-ийн тайлангийн 3-р бүлэгт тусгасан.

4.5 СУУРЬ НӨХЦӨЛ

Төслийн байгаль орчин, нийгэмд үзүүлэх болзошгүй нөлөөллийг үнэлэх суурь болгон Төсөл хэрэгжээгүй нөхцөлд байх физик, биологи, хими, нийгэм, нийгэм-эдийн засаг, соёлын нөхцөлийг тодорхойлсон. Суурь нөхцөлд хамрах хүрээ тогтоох явцад Төслөөс ихээхэн нөлөөлөлд өртөж болзошгүй гэж тодорхойлсон бүх нөөц/хүлээн авагчийн мэдээлэл багтсан.

4.6 ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДЫН ОРОЛЦОО БА НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАЛТ

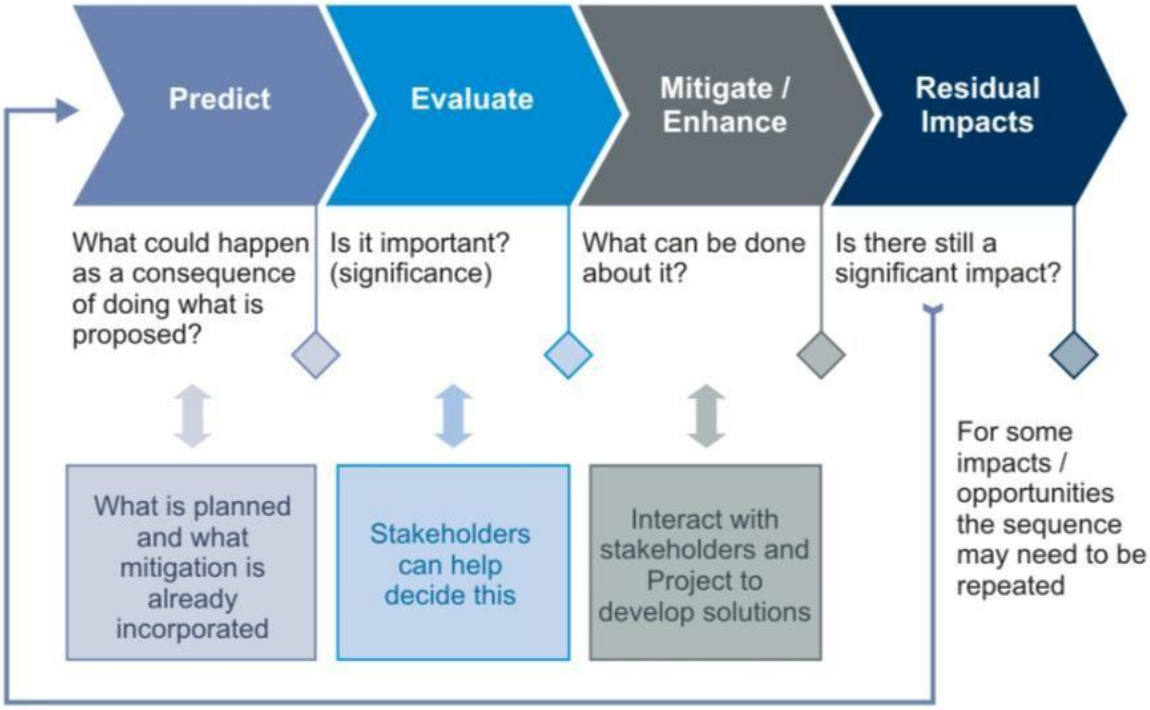
Үр дүнтэй ESIA хийхийн тулд гол үе шат бүрт холбогдох оролцогч талуудыг оролцуулах шаардлагатай. Энэ үйл явц нь Төслийн талаарх оролцогч талуудын байр суурийг ойлгох, болзошгүй нөлөөллийг урьдчилан таамаглах, үнэлэхэд тооцох ёстой асуудлуудыг тодорхойлоход тусалдаг. Энэ үе шатны зорилго нь нөлөөллийн найдвартай үнэлгээ хийхэд шаардлагатай, тодорхойлогдсон мэдээллийн дутагдлыг нөхөх явдал юм.

4.7 НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ (IA)

Нөлөөллийг тодорхойлох, үнэлэх ажил хамрах хүрээ тогтоохоос эхэлж, ESIA-ийн үйл явцын туршид үргэлжилнэ. ESIA-ийн гол алхмууд дараах байдалтай:

- Болзошгүй нөлөөллийг тодорхойлох: Төсөл болон түүнтэй холбоотой үйл ажиллагааны үр дүнд нөөц/хүлээн авагчид юу тохиолдож болохыг тодорхойлох;
- Нөлөөллийг үнэлэх: урьдчилан таамагласан нөлөөллийн хэмжээ, тохиолдох магадлал, мөн нөлөөлөлд өртөх нөөц/хүлээн авагчийн мэдрэмж, үнэ цэнэ болон/эсвэл ач холбогдлыг харгалзан тэдгээрийн ач холбогдлыг үнэлэх;

- Менежмент, бууруулах ба сайжруулах арга хэмжээ: болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, болзошгүй эерэг нөлөөг нэмэгдүүлэх зохистой, үндэслэлтэй арга хэмжээг тодорхойлох;
- Үлдэгдэл нөлөөллийн үнэлгээ: бууруулах болон сайжруулах арга хэмжээг үр дүнтэй хэрэгжүүлсэн гэж үзэн болзошгүй нөлөөллийн ач холбогдлыг үнэлэх.

ЗУРАГ 4-2: НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ҮЙЛ ЯВЦ

4.7.1 Нөлөөллийг урьдчилан таамаглах

Нөлөөллийг урьдчилан таамаглах нь Төсөл болон түүнтэй холбоотой үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчин, нийгэмд юу тохиолдож болохыг бодитойгоор тодорхойлох ажил юм. Хамрах хүрээ тогтоох шатанд тодорхойлсон ач холбогдол бүхий харилцан нөлөөлөлд үндэслэн нөөц/хүлээн авагч тус бүрд үзүүлэх нөлөөллийг дэлгэрэнгүй тодорхойлж, үнэлнэ. ESIA-д авч үздэг нөлөөлөл олон янз тул ихэвчлэн тоон, хагас тоон, чанарын зэрэг урьдчилан таамаглах олон төрлийн аргыг ашигладаг.

4.7.2 Нөлөөллийг үнэлэх

Болзошгүй нөлөөллийг тодорхойлсны дараа нөлөөлөл бүрийг холбогдох шинж чанараар (жишээлбэл, төрөл, цар хүрээ, үргэлжлэх хугацаа, давтамж, хамрах хүрээ) тодорхойлно. Нөлөөллийн шинж чанарыг тодорхойлоход ашигласан нэр томьёо, зэрэглэлийг Хүснэгт 4-1-д үзүүлэв.

ХҮСНЭГТ 4-1: НӨЛӨӨЛЛИЙН ШИНЖ ЧАНАРЫН НЭР ТОМЬЁО

Шинж чанар	Тодорхойлолт	Зэрэглэл
Төрөл	Болзошгүй нөлөөлөл Төсөлтэй ямар (шалтгаан-үр дагаврын) холбоотойг илэрхийлэх тодорхойлогч.	Шууд Шууд бус Өдөөгдсөн
Хамрах хүрээ	Болзошгүй нөлөөллийн “хүрээ” (жишээлбэл, Төслийн талбайн эргэн тойрон дахь бага талбайд хязгаарлагдах, хэдэн километрт	Орон нутгийн Бүс нутгийн Олон улсын

Шинж чанар	Тодорхойлолт	Зэрэглэл
	тархах гэх мэт).	
Үргэлжлэх хугацаа	Нөөц/хүлээн авагч нөлөөлөлд өртөж болзошгүй хугацаа.	Түр зуурын Богино хугацааны Урт хугацааны
Цар хүрээ	Болзошгүй нөлөөллийн хэмжээ (жишээлбэл, гэмтэх эсвэл нөлөөлөлд өртөж болзошгүй талбайн хэмжээ, алдагдах эсвэл нөлөөлөлд өртөж болзошгүй нөөцийн хэсэг гэх мэт).	[тогтмол зэрэглэлгүй; тоон утга эсвэл "эрчмийн" чанарын тодорхойлолтоор илэрхийлнэ]
Давтамж	Болзошгүй нөлөөллийн тогтмол байдал эсвэл үечлэлийн хэмжүүр.	[тогтмол зэрэглэлгүй; тоон утга эсвэл чанарын тодорхойлолтоор илэрхийлнэ]

Төрлийн зэрэглэлийн тодорхойлолтыг Хүснэгт 4-2-т үзүүлэв. Бусад зэрэглэл нөөц/хүлээн авагч тус бүрд өөр өөр тул тэдгээрийг энэхүү ESIA-ийн дараагийн бүлгүүдэд, нөөц/хүлээн авагч тус бүрийн нөлөөллийн үнэлгээний хэсэгт авч үзнэ.

ХҮСНЭГТ 4-2: НӨЛӨӨЛЛИЙН ШИНЖ ЧАНАРЫН НЭР ТОМЬЁО

Төрөл	Тодорхойлолт
Шууд	Төсөл болон нөөц/хүлээн авагчийн хоорондын шууд харилцан нөлөөллөөс үүсэх болзошгүй нөлөөлөл (жишээлбэл, газар эзэлснээр тухайн амьдрах орчинд нөлөөлөх).
Шууд бус	Төсөл болон түүний орчны хоорондын шууд харилцан нөлөөллийн дараа орчин доторх дараагийн харилцан нөлөөллийн үр дүнд үүсэх болзошгүй нөлөөлөл (жишээлбэл, Төсөл газрын хэсгийг эзэлснээр амьдрах орчны нэг хэсэг алдагдаж, улмаар зүйлийн популяцийн амьдрах чадварт нөлөөлөх).
Өдөөгдсөн	Төслийн үр дагавраар бий болох бусад үйл ажиллагаанаас (Төслийн нэг хэсэг биш) үүсэх болзошгүй нөлөөлөл (жишээлбэл, Төсөлд их хэмжээний ажиллах хүч авчирсны улмаас дагалдан ирэгсдийн шилжилт хөдөлгөөн нэмэгдэх).

Дээрх шинж чанар, тодорхойлолтууд нь төлөвлөсөн болон төлөвлөгдөөгүй үйл явдалд хамаарна. Зөвхөн төлөвлөгдөөгүй үйл явдалд хамаарах нэмэлт шинж чанар нь "магадлал" юм. Төлөвлөгдөөгүй үйл явдал тохиолдох магадлалыг Хүснэгт 4-3-т дэлгэрэнгүй заасан чанарын хэмжүүрээр тодорхойлно.

ХҮСНЭГТ 4-3: МАГАДЛАЛЫН ЗЭРЭГЛЭЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

Төрөл	Тодорхойлолт
Магадлал бага	Хэвийн ажиллагааны нөхцөлд тохиолдох магадлал бага боловч хэзээ нэгэн цагт тохиолдож болох үзэгдэл.
Боломжтой	Хэвийн ажиллагааны нөхцөлд хэзээ нэгэн цагт тохиолдох магадлалтай үзэгдэл.
Магадлал өндөр	Хэвийн ажиллагааны нөхцөлд тохиолдох үзэгдэл (өөрөөр хэлбэл зайлшгүй).

Нөлөөллийн шинж чанарыг тодорхойлсны дараа нөлөөллийн үнэлгээний дараагийн алхам нь болзошгүй нөлөөлөл бүрт "хэмжээ" оноох явдал юм. Хэмжээг ихэвчлэн (тухайн нөөц/хүлээн авагчаас хамааран) нөлөөллийн дараах шинж чанаруудын хослолоор тодорхойлно:

- Хамрах хүрээ;
- Үргэлжлэх хугацаа;
- Цар хүрээ;
- Давтамж;
- Магадлал (төлөвлөгдөөгүй үйл явдлын хувьд).

Хэмжээ нь үндсэндээ болзошгүй нөлөөллийн улмаас нөөц/хүлээн авагчид гарна гэж таамагласан өөрчлөлтийн эрчмийг илэрхийлнэ. Хэмжээний зэрэглэл бүх нөөц/хүлээн авагчид ижил боловч зэрэглэл тус бүрийн тодорхойлолт нөөц/хүлээн авагчаас хамааран өөр өөр байна. Хэмжээний нийтлэг зэрэглэл:

- Эерэг;
- Үл ялиг;
- Бага;
- Дунд;
- Их.

Болзошгүй эерэг нөлөөллийн хувьд (“эерэг”-ээс бусад) хэмжээний зэрэглэл оноодоггүй. Эерэг өөрчлөлтийн яг ямар түвшинд хүрэхийг тодорхойлолгүйгээр Төсөл болзошгүй эерэг нөлөөлөл үзүүлэх төлөвтэйг заах нь ESIA-ийн зорилгод хангалттай гэж үздэг.

Төлөвлөгдөөгүй үйл явдлаас үүсэх болзошгүй нөлөөллийн хувьд хэмжээний зэрэглэл тогтоохдоо нөөц/хүлээн авагч тус бүрд онцлог ижил хандлагыг ашиглана. Гэхдээ хэмжээний зэрэглэл оноохдоо нөлөөллийн бусад шинж чанартай хамт “магадлал”-ыг харгалзана.

Нөлөөллийн хэмжээг тодорхойлохоос гадна нөлөөллийн үнэлгээний өөр нэг гол алхам нь нөлөөлөлд өртөх нөөц/хүлээн авагчийн мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдлыг тодорхойлох явдал юм. Нөөц/хүлээн авагчийн мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдлыг тодорхойлохдоо физик, биологи, соёл эсвэл хүнтэй холбоотой олон хүчин зүйлийг харгалзан үзнэ. Мөн хуулийн хамгаалалт, төрийн бодлого, оролцогч талуудын байр суурь, эдийн засгийн үнэ цэнэ зэрэг бусад хүчин зүйлийг авч үзэж болно. Хэмжээний нэгэн адил мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдлын зэрэглэл бүх нөөц/хүлээн авагчид ижил боловч тодорхойлолт нь нөөц/хүлээн авагчаас хамааран өөр өөр байна. Энэхүү тайланд бүх нөөц/хүлээн авагчид дараах мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдлын зэрэглэлийг ашигласан:

- Бага;
- Дунд;
- Өндөр.

Нөлөөллийн хэмжээ болон нөөц/хүлээн авагчийн мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдлыг тодорхойлсны дараа нөлөөлөл бүрийн ач холбогдлыг тогтооно. Нөлөөллийн ач холбогдлыг Хүснэгт 4-4-т үзүүлсэн матрицаар тодорхойлно.

ХҮСНЭГТ 4-4: НӨЛӨӨЛЛИЙН АЧ ХОЛБОГДОЛ

Нөлөөллийн хэмжээ	**Хүлээн авагч/нөөцийн мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдол: Бага**	**Дунд**	**Өндөр**
Үл ялиг	Үл ялиг	Үл ялиг	Үл ялиг
Бага	Үл ялиг	Бага	Дунд
Дунд	Бага	Дунд	Их
Их	Дунд	Их	Их

Энэхүү матрицыг бүх нөөц/хүлээн авагч, тэдгээрт үзүүлэх бүх нөлөөлөлд ашиглана. Учир нь нөөц/хүлээн авагч тус бүрийн онцлогийг матрицад орох хэмжээ, мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдлын зэрэглэлийг оноохдоо аль хэдийн харгалзсан байдаг. Нөлөөллийн ач холбогдлын янз бүрийн үнэлгээ юуг илэрхийлж байгааг доорх Хүснэгт 4-5-д тайлбарлав.

Нөлөөллийг урьдчилан таамаглах, үнэлэхдээ аливаа төлөвлөлтөд тусгагдсан хяналтыг (өөрөөр хэлбэл ESIA-ийн үйл явцын үр дүнгээс үл хамааран Төслийн зураг төсөлд аль хэдийн төлөвлөсөн физик эсвэл журмын хяналт) харгалзан үздэг болохыг тэмдэглэх нь чухал. Ингэснээр төлөвлөлтөд тусгагдсан хяналтыг огт тооцоогүй, бодит бус хувилбарт үндэслэн нөлөөллийн хэмжээг оноохоос зайлсхийнэ.

ХҮСНЭГТ 4-5: НӨЛӨӨЛЛИЙН ШИНЖ ЧАНАРЫН НЭР ТОМЬЁО

Ач холбогдлын зэрэг	Тодорхойлолт
Үл ялиг	Үл ялиг ач холбогдолтой нөлөөлөл гэдэг нь тодорхой үйл ажиллагаа нөөц/хүлээн авагчид (хүмүүсийг оролцуулан) үндсэндээ ямар ч байдлаар нөлөөлөхгүй, эсвэл урьдчилан таамагласан нөлөө нь “мэдрэгдэхгүй” буюу байгалийн суурь хэлбэлзлээс ялгагдахгүй байхыг хэлнэ.
Бага	Бага ач холбогдолтой нөлөөлөл гэдэг нь нөөц/хүлээн авагч мэдэгдэхүйц нөлөөг мэдрэх боловч нөлөөллийн хэмжээ хангалттай бага ба/эсвэл нөөц/хүлээн авагч бага мэдрэмж/эмзэг байдал/ач холбогдолтой байхыг хэлнэ; Аль ч тохиолдолд хэмжээ нь холбогдох стандартын хязгаараас хангалттай доогуур байх ёстой.
Дунд	Дунд ач холбогдолтой нөлөөллийн хэмжээ нь холбогдох стандартын хүрээнд байх боловч нөлөөлөл бага байх босгоос эхлээд хуулийн хязгаарыг зөрчихөд ойртох түвшин хүртэлх хүрээнд байна; Үйл ажиллагааны нөлөө хуулийн хязгаарыг арай л давахгүй байхаар төлөвлөх нь шилдэг туршлага биш нь тодорхой. Иймд дунд нөлөөллийн хувьд нөлөөллийг боломжийн хэрээр хамгийн бага түвшинд (ALARP) хүртэл бууруулсныг харуулах нь чухал; Энэ нь дунд ач холбогдолтой нөлөөллийг заавал бага болгон бууруулах ёстой гэсэн үг биш, харин түүнийг үр дүнтэй, үр ашигтай удирдаж байх ёстойг хэлнэ.
Их	Их ач холбогдолтой нөлөөлөл гэдэг нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн хязгаар эсвэл стандарт хэтэрч болзошгүй, эсвэл өндөр үнэ цэнэтэй/мэдрэг нөөц/хүлээн авагчид их хэмжээний нөлөөлөл үзүүлэхийг хэлнэ; ESIA-ийн зорилго нь Төсөлд их ач холбогдолтой үлдэгдэл нөлөөлөл, ялангуяа урт хугацаанд үргэлжлэх эсвэл өргөн талбайд тархах нөлөөлөл үлдэхгүй байхад хүрэх явдал юм. Гэвч зарим асуудлын хувьд бууруулах бүх боломжит хувилбарыг хэрэгжүүлсний дараа ч (өөрөөр хэлбэл ALARP) их ач холбогдолтой үлдэгдэл нөлөөлөл үлдэж болно.

4.7.3 Бууруулах болон сайжруулах арга хэмжээг тодорхойлох

ESIA-ийн гол зорилтуудын нэг нь байгаль орчин, нийгмийн хувьд хүлээн зөвшөөрөгдөх, техникийн хувьд хэрэгжих боломжтой, зардлын хувьд үр ашигтай бууруулах арга хэмжээг тодорхойлох явдал юм. Тухайн нөлөөллийн ач холбогдлыг дээрх матрицаар (Хүснэгт 4.5) тодорхойлсны дараа бууруулах арга хэмжээ шаардлагатай эсэх, шаардлагатай бол ямар арга хэмжээ авахыг тодорхойлно.

Бууруулах арга хэмжээг ESIA-ийн явцад тодорхойлсон ач холбогдолтой сөрөг нөлөөллийг сөрөг нөлөөгүй болтол бууруулах, мөн байгаль орчин, нийгмийн үр өгөөж зэрэг эерэг нөлөөг бий болгох эсвэл нэмэгдүүлэх зорилгоор боловсруулдаг. Энэ хүрээнд "бууруулах арга хэмжээ" гэсэн нэр томьёонд ажиллагааны хяналт болон менежментийн үйл ажиллагаа хоёулаа багтана. Ач холбогдолтой нөлөөлөл тодорхойлогдсон тохиолдолд Хүснэгт 4.6-д нэгтгэн үзүүлсэн бууруулах хувилбаруудын шатлалыг судална. Нөлөөллийн ач холбогдлыг бууруулах үйл явцад зураг төсөл эсвэл тохирох тоног төхөөрөмж, ажлын аргыг сонгох замаар эх үүсвэрт нь зайлсхийх нь хамгийн түрүүнд анхаарах зүйл байх ёстойг тэмдэглэх нь чухал.

Бууруулах арга хэмжээний тэргүүлэх чиглэл нь эхлээд болзошгүй нөлөөллийн эх үүсвэрт бууруулах арга хэмжээ хэрэглэх (өөрөөр хэлбэл холбогдох Төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх болзошгүй нөлөөллөөс зайлсхийх эсвэл түүний хэмжээг бууруулах) явдал юм. Үүний дараа сааруулах, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ эсвэл дүйцүүлэн хамгаалах замаар нөөц/хүлээн авагчид үзүүлэх үр дагаврыг шийдвэрлэнэ (өөрөөр хэлбэл нөлөөллийн хэмжээг бууруулах бүх боломжит арга хэмжээг хэрэглэсний дараа үр дагаврын ач холбогдлыг бууруулах).

ХҮСНЭГТ 4-6: БУУРУУЛАХ БА МЕНЕЖМЕНТИЙН ХУВИЛБАРУУДЫН ШАТЛАЛ

Шатлал	**Тодорхойлолт**
Эх үүсвэрт зайлсхийх; эх үүсвэрт бууруулах	Төслийн зураг төслөөр дамжуулан эх үүсвэрт зайлсхийх эсвэл бууруулах, жишээлбэл, үйл ажиллагааг мэдрэг газраас хол байршуулж зайлсхийх, эсвэл ажлыг хязгаарлах, үйл ажиллагааны цагийг өөрчлөх замаар бууруулах.
Төслийн талбайд сааруулах	Нөлөөллийг сааруулахын тулд зураг төсөлд ямар нэг зүйл нэмэх, жишээлбэл, бохирдлын хяналт, тоног төхөөрөмж, замын хөдөлгөөний хяналт, захын халхавч, тохижилт.
Хүлээн авагч дээр сааруулах	Нөлөөллийг талбайд сааруулах боломжгүй бол хяналтын арга хэмжээг талбайн гадна хэрэгжүүлж болно, жишээлбэл, ойролцоох орон сууцанд дуу чимээний нөлөөллийг бууруулах дуу чимээний хаалт, эсвэл амьтдыг Төслийн талбайд төөрөн орохоос сэргийлэх хашаа.
Засах эсвэл нөхөн сэргээх	Зарим нөлөөлөл нь нөөцөд зайлшгүй хохирол учруулдаг, жишээлбэл, нэвтрэх зам, ажлын кемп эсвэл материалын агуулах талбай байгуулснаас хөдөө аж ахуйн газар, ой мод гэмтэх; эдгээр нөлөөллийг засах, сэргээх эсвэл нөхөн сэргээх арга хэмжээгээр шийдвэрлэж болно.
Ижил төрлөөр нөхөн олговор олгох; бусад хэлбэрээр нөхөн олговор олгох	Бусад бууруулах хандлага боломжгүй эсвэл бүрэн үр дүнгүй бол алдагдал, хохирол, саатлын нөхөн олговор олгох нь зохистой байж болно, жишээлбэл, гэмтсэн ургамлыг орлуулах тарьц, гэмтсэн тариалангийн мөнгөн нөхөн олговор эсвэл загас агнуурын эрх, амралт, тав тухын орон зайгаа алдсаны төлөө олон нийтийн байгууламжаар хангах.
Дүйцүүлэн хамгаалах	Дүйцүүлэн хамгаалах гэдэг нь нөлөөллийг багасгаж, дараа нь нөхөн сэргээх бүх хүчин чармайлт гаргасны дараа биологийн олон янз

Шатлал	Тодорхойлолт
	байдалд үзүүлэх үлдэгдэл сөрөг нөлөөг нөхөхийн тулд нөхөн сэргээлтээс давсан арга хэмжээг авч үзэхийг хэлнэ.

Холбогдох үйл ажиллагаа нь “хоолойн төгсгөлийн” (end of pipe) шаардлагыг хангахтай холбоогүй бол ач холбогдолгүй гэж үнэлсэн нөлөөлөлд нэмэлт бууруулах арга хэмжээ тусгах ёсгүй. Түүнчлэн бүх нөлөөллийг ач холбогдолгүй түвшинд хүртэл бууруулах нь заавал биш, харин нөлөөллийг боломжийн хэрээр хамгийн бага түвшинд (ALARP) хүртэл бууруулах нь зорилго болохыг тэмдэглэх нь чухал.

4.7.4 Үлдэгдэл нөлөөллийн үнэлгээ

Бууруулах болон сайжруулах арга хэмжээг тодорхойлсны дараа ESIA-ийн үйл явцын дараагийн алхам нь үлдэгдэл нөлөөллийн ач холбогдлыг тогтоох явдал юм. Энэ нь үндсэндээ санал болгож буй бууруулах болон сайжруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийг харгалзан дээр хэлэлцсэн нөлөөллийн үнэлгээний алхмуудыг давтах явдал юм. ESIA-ийн хүрээнд үлдэгдэл нөлөөлөл гэдэг нь бүх боломжит бууруулах арга хэмжээний үр нөлөөг тооцсоны дараа үлдэх нөлөөллийг хэлнэ. Боломжтой тохиолдолд нөлөөллийг үлдэгдэл нөлөөлөл нь “ач холбогдолгүй” гэж үзэгдэх түвшинд хүртэл бууруулдаг; ESIA-ийн зорилго нь авч үзэж буй үйл ажиллагааны нөхцөлд тэдгээрийг ALARP түвшинд хүртэл бууруулах арга замыг тодорхойлох явдал юм.

Энэхүү тайланд үлдэгдэл нөлөөллийн ач холбогдлыг тайлагнахдаа бүх бууруулах арга хэмжээ болон хүлээн авагчийн чанар/ач холбогдол/мэдрэмжийг харгалзан нөлөөллийн урьдчилан таамагласан хэмжээнд үндэслэнэ. Үлдэгдэл нөлөөлөл болон түүний хүлээн зөвшөөрөгдөх байдлыг үнэлэхдээ холбогдох журам, стандартаас үүдэх хязгаарлалтыг мөн харгалзан үзнэ.

4.7.5 Менежмент, хяналт шинжилгээ ба аудит

ESIA-ийн үйл явцын эцсийн шат нь: a) нөлөөлөл эсвэл түүнтэй холбоотой Төслийн бүрэлдэхүүн хэсгүүд холбогдох стандартад нийцсэн хэвээр байгаа эсэх; ба b) бууруулах арга хэмжээ нөлөөллийг үр дүнтэй шийдвэрлэж, нөхөн олговрын арга хэмжээ болон дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ нь үр дагаврыг урьдчилан таамагласан хэмжээнд хүртэл бууруулж байгаа эсэхийг тодорхойлоход шаардлагатай менежмент, хяналт шинжилгээний үндсэн арга хэмжээг тодорхойлох явдал юм.

Төслийн байгаль орчин/нийгэм/эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын гүйцэтгэлийн талаар Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хэрэгжүүлэхээр амласан бүх үйл ажиллагааны хураангуй болох Байгаль орчин, нийгмийн менежментийн төлөвлөгөөг (ESMP) мөн энэхүү тайланд оруулсан. ESMP-д бууруулах арга хэмжээ, нөхөн олговрын арга хэмжээ ба дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ, менежмент ба хяналт шинжилгээний үйл ажиллагаа багтана.

4.8 ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛӨЛ

IFC (2013)-ийн тодорхойлсноор “Хуримтлагдсан нөлөөлөл (CI) гэдэг нь аливаа үйлдэл, төсөл эсвэл үйл ажиллагааны дараалсан, нэмэгдэх ба/эсвэл хосолсон нөлөө нь бусад одоо байгаа, төлөвлөсөн ба/эсвэл ирээдүйд үндэслэлтэйгээр хүлээгдэж буй үйл ажиллагаатай нэмэгдэхэд үүсэх нөлөөлөл юм”. Мөн IFC (IFC, 2013)-ийн дагуу Төсөл болон авч үзэж буй бусад хөгжүүлэлтүүд нь үнэ цэнэтэй байгаль орчин, нийгмийн бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд хуримтлагдсан нөлөөлөл үүсгэхэд хувь нэмэр оруулж болзошгүй тохиолдолд хуримтлагдсан нөлөөллийг үнэлж, удирдах шаардлагатай.

Төсөл нийт нөлөөлөлд хэр хувь нэмэр оруулахыг ойлгохын тулд 10-р бүлэгт хуримтлагдсан нөлөөллийн үнэлгээ (CIA) хийсэн. Тухайн нутаг дэвсгэр дэх олон төслийн нийт хуримтлагдсан нөлөөллийг төрөөс удирдан зохион байгуулах орон зайн төлөвлөлтийн хүрээнд тодорхойлох ёстой боловч Төсөл хэрэгжүүлэгч эдгээр нийт хуримтлагдсан нөлөөлөлд өөрөө ямар хэмжээгээр хувь нэмэр оруулж байгааг тодорхойлох шаардлагатай. Иймд CIA нь дараах хоёр зорилттой:

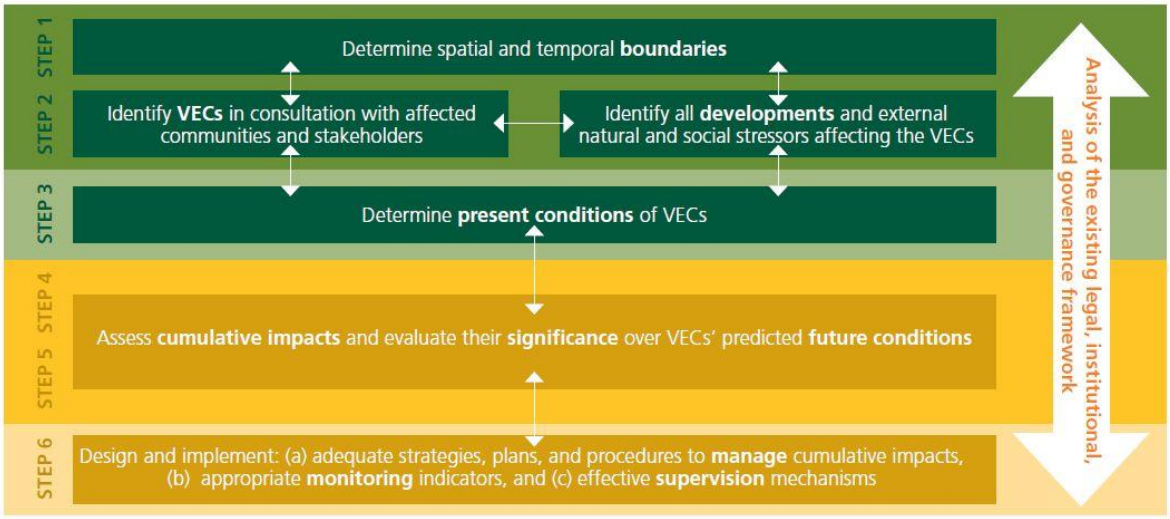
- Төсөл болон бусад одоо байгаа эсвэл урьдчилан таамаглах боломжтой ирээдүйн төслүүдийн үүсгэх хуримтлагдсан нөлөөлөл нь тухайн нутаг дэвсгэр дэх үнэ цэнэтэй байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгийн (VEC) тогтвортой байдалд заналхийлэх эсэхийг тодорхойлох;
- VEC-ийн хүлээн зөвшөөрөгдөхгүй нөхцөл үүсэхээс сэргийлэх бууруулах арга хэмжээ боловсруулах. Эдгээр арга хэмжээнд Төсөлд зориулсан нэмэлт бууруулах арга хэмжээ, мөн тухайн нутаг дэвсгэр дэх бусад одоо байгаа эсвэл урьдчилан таамаглах боломжтой ирээдүйн төслүүдэд зориулсан нэмэлт бууруулах арга хэмжээ багтаж болно.

ESIA болон CIA-г ижил төстэй логик хүрээ, шинжилгээний үйл явц, хэрэгслийн үндсэн дээр боловсруулдаг. ESIA нь Төслийг нөлөөллийн эх үүсвэр болгон авч үздэг бол CIA нь янз бүрийн төслийн нөлөөлөлд өртөж буй VEC-д төвлөрдөг (Зураг 4-3). CIA-д VEC-ийн эцсийн нөхцөл, түүний оршин тогтнох чадварыг үнэлдэг.

Энэхүү CIA нь Зураг 4-3-т үзүүлсэн IFC-ийн удирдамжийн (IFC, 2013) зургаан (6) алхмыг нарийн баримталдаг.

IFC-ийн удирдамж нь хувийн хөгжүүлэгч ESIA-ийн нэг хэсэг болгон CIA хийхэд тулгарч болох хязгаарлалт, эсвэл ийм мэдээллийг нэгтгэхэд тулгарах бэрхшээлийг харгалзан үздэг. Энэхүү CIA-д дараах хязгаарлалт хамаарна:

- Бусад төсөл, үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл бүрэн бус (жишээлбэл, мэдээлэл олон нийтэд нээлттэй биш);
- Ирээдүйн төслүүдийн хэрэгжилтийн тодорхойгүй байдал;
- VEC-ийн хүлээн зөвшөөрөгдөх өөрчлөлтийн босго эсвэл хязгаар, улмаар хуримтлагдсан нөлөөллийн ач холбогдлыг тогтоох хүндрэл.

ЗУРАГ 4-3: ХУРИМТЛАГДСАН НӨЛӨӨЛЛИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ЗУРГААН АЛХАМТ ХАНДЛАГА (IFC, 2013)

ERM НЬ ДАРААХ УЛС, НУТАГ ДЭВСГЭРТ 140 ГАРУЙ ОФФИСТОЙ

Аргентин, Австрали, Бельги, Бразил, Канад, Хятад, Колумб, Дани, Франц, Герман, Хонконг (БНХАУ-ын ЗЗОНБ), Энэтхэг, Индонез, Ирланд, Итали, Япон, Казахстан, Кени, Малайз, Мексик, Мозамбик, Нидерланд, Шинэ Зеланд, Панам, Перу, Польш, Португал, Румын, Сингапур, Өмнөд Африк, Өмнөд Солонгос, Испани, Швейцарь, Тайвань, Тайланд, АНЭУ, Их Британи, АНУ, Вьетнам.

ERM-Hong Kong, Limited 2507 One Harbourfront, 18 Tak Fung Street, Хонконг Утас: +852 2271 3000 · Факс: +852 3015 8052 www.erm.com